ZAİDE BİN KUDÂME

Kûfe’de yetişen Ehl-i sünnet âlimlerinden. Adı, Zaide bin Kudâme bin Mes’ûd es-Sakafî’dir. Künyesi Ebu’s-Salt el-Kûfî’dir. İmâm-ı Nesâî, O’nun 60 veya 61 (m. 683) senesinde, Rumlarla harb ederken vefât ettiğini bildirmektedir. 76 (m. 695) senesinde Haccac zamanında Haricîlerden Şübeyb tarafından şehîd edildiği de rivâyet edilmiştir. Tabiînin büyüklerindendir.

İslâmiyete bozuk itikadların sokulmaya çalışıldığı bir devirde yetişen Zaide bin Kudâme büyük bir hadîs âlimi idi. Rivâyetleri sika (güvenilir, sağlam) olup Ehl-i sünnet ehlinin önde gelenlerindendi. Ancak sika olan râvilerden hadîs-i şerîf rivâyet ettiğini birçok hadîs âlimi haber vermektedir. O, Ebû İshâk, Abdülmelik bin Umeyr, Süleymân-ı Teymî, İsmâîl bin Ebî Hâlid, Ziyâd bin Alâka, Semmâk bin Harb ve daha pekçok âlimden ilim alıp hadîs-i şerîf rivâyet etmiştir. Kendisinden de, Süfyân bin Uyeyne, Abdurrahmân bin Mehdî, Muâviye bin Amr, Abdullah bin Mübârek, Ebû Naîm, Ebû Üsâme ve daha pekçok âlim hadîs-i şerîf rivâyet etmişlerdir.

O’nun hadîs-i şerîf rivâyetindeki sikalığı, sağlamlığı, büyük bir hadîs âlimi olan Şu’be bin Haccac derecesinde idi. (Bkz. Şu’be bin Haccac) İbn-i Sa’d, Onun hakkında: “O, sika ve emîn bir râvi olup, bid’atlerden uzak ve sünnete sımsıkı bağlı idi” diyor. İmâm-ı Iclî ve İmâm-ı Nesâî de, sika râvilerden olduğunu zikretmektedirler. Ahmed bin Yunus diyor ki: “Birgün Züheyr bin Muâviyenin Zâide’ye geldiğini ve onunla kendisinden hadîs-i şerîf rivâyet ettiği bir kişi hakkında konuştuğunu gördüm. Onun Ehl-i Sünnetten olduğunu söyledi ve onun bir bid’âtini bilmiyorum dedi.” İbn-i Hıbbân da, “Kitabüs-sikât’ında “O, kuvvetli hadîs hafızlarındandı. Hadîs-i şerîf rivâyetinde râvi’nin üç kere dinlemiş olmasını şart koşardı.”

Ebû Naîm de: “O, imtihan etmedikçe kimseyle konuşmazdı. Bir keresinde kendisine Vekî geldiği halde onunla konuşup, hadîs-i şerîf rivâyetinde bulunmadı” diyor. İmâm-ı Darekutnî de: “O, rivâyetleri sağlam olanlardan olup büyük hadîs imâmlarındandı” dedi.

Rivâyet ettiği hadîs-i şerîflerden biri şöyledir:

Esved bin Hilâl’den, O da Muaz bin Cebel’den işitti. Muâz bin Cebel (radıyallahü anh) şöyle buyurdu: “Beni Resûlullah (aleyhisselâm) efendimiz çağırdı. Hemen kendilerinin yanına gittim.“Allahü teâlâ’nın insanlar üzerindeki hakkı nedir bilir misin?” buyurdular. Ben de “Allah ve Resûlü bilir” dedim. Buyurdular ki: “Allah’a ibâdet etmeleri ve O’na hiçbir şey ortak koşmamalarıdır.” Tekrar “Yâ Muaz! Bunu yaptıkları takdîrde kulların Allahü teâlâ üzerindeki hakkı nedir, bilir misin?” Ben tekrar “Allah ve Resûlü bilir” dedim. Bunun üzerine “Onlara azâb etmemektir” buyurdular.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Tehzîb-üt-tehzîb cild-3, sh. 306

2) Tezkimt-ül-huffâz cild-1, sh. 215

3) -A’lâm cild-3, sh. 40